

Návod, jak vyplniti jednotlivé sloupce archu.

§ 1.

Ke sloupci 2: Do archu zapisují se v bytě přítomní obyvatelé v pořadí řadových čísel sloupce 1. takto:

Majitel bytu;
manželka neb jiná družka;
jeho děti (seřazené podle stáří);
jeho ostatní příbuzní a sešvagření;
schovanci;
strávníci;
hosté;
služebníci všeho druhu a ostatní osoby, které jsou k majiteli bytu v poměru námezdním aneb učebním (pokud u něho bydlí);
nocleháři;
podnájemníci. Členové rodiny, služebníci a nocleháři podnájemníků se zapisují v pořadí právě udaném.

Od domácnosti majitele bytu oddělují se osoby, žijící v podnájmu, vodorovnou čarou; rovněž tak vodorovnou čarou oddělují se od sebe různé domácnosti v podnájmu žijící.

§ 2.

Ke sloupci 3: U osob, které mají několik křestních, rodných neb podobných jmen, zapíše se jen jméno první.

§ 3.

Ke sloupci 4: Zde buď udán přesně příbuzenský nebo jiný poměr všech jednotlivých osob k majiteli bytu, a je-li v bytě přítomno více domácností, tedy k přednostovi domácnosti.

U majitele bytu buď poznamenáno „majitel bytu“. U každého člena jeho domácnosti buď udáno, zdali jest k majiteli bytu v poměru příbuzenském nebo jiném (jako na př. manželka, syn, dcera, otec, bratr, tchán, švagr, schovanec atd.), či zdali jest jeho hostem, zdali se nachází u něho v ošetřování nebo ve stravě nebo v honorářovém, pracovním, námezdním, učebním neb služebním poměru (na př. domácí učitel, pomocník, učedník, čeledín atd.), či posléze, zdali jest jeho noclehářem, podnájemníkem a pod.

Je-li v bytě celá domácnost v podnájmu, napíše se u jejího přednosty „přednosta domácnosti v podnájmu“, u každého pak člena domácnosti podnájemníkovy se udá, v jakém poměru jest k přednostovi této domácnosti, týmž způsobem jako u členů domácnosti majitele bytu.

§ 4.

Ke sloupcům 7—10: Tyto sloupce buďtež vyplněny podle osobních výkazů (rodných neb křestních listů, matričních výtahů, domovských listů, cestovních pasů, konskripčních listů, školních vysvědčení a pod.), jsou-li takové výkazy po ruce.

§ 5.

Ke sloupci 8: Na řádku a) budiž napsána rodná obec, na řádku b) soudní okres, v němž rodná obec leží, a na řádku c) země v níž leží tento soudní okres.

§ 6.

Ke sloupci 9: Budiž udáno, od kdy sčítaná osoba má své trvalé bydliště v obci, kde je sčítána. Za trvalé bydliště považuje se místo, kde se sčítaná osoba usadila s úmyslem trvale tam zůstatí.

Změna bytu uvnitř obce není změnou bydliště; změna bydliště nenastává ani přestěhování uvnitř dvou nebo více obcí sousedících tak těsně, že tvoří spolu jednotnou zastavěnou plochu a jejich domy jeden souvislý celek.

§ 7.

Ke sloupci 10: U příslušníků Československé republiky jest zapsati na řádku a) domovskou obec, na řádku b) soudní okres, ke kterému domovská obec patří, a na řádku c) zemi, v níž tento okres leží. Příslušníci Československé republiky, jichž domovská obec jest neznáma, napíší místo domovské příslušnosti československou státní příslušnost.

Cizinci udají v tomto sloupci pouze, kterého státu jsou příslušníky.

§ 8.

Ke sloupci 11: U každé osoby do archu zapsané a to bez rozdílu, je-li československým příslušníkem neb cizincem, smí býti zapsána jen jedna národnost, na př. československá (česká neb slovenská), německá, francouzská, italská atd.

Národností jest rozuměti kmenovou příslušnost, jejímž hlavním vnějším znakem jest zpravidla mateřský jazyk. Židé mohou přiznati národnost židovskou. Nepřípustno jest vyznačovati místo národnosti příslušnost k určitému území; nesmí tedy býti zapsáno na př. Hanák, Slezan a pod.

Národnost dětí do 14 let a osob nepřičetných určí se, pokud nejsou sčítány v bytě rodičů, podle národnosti jejich rodičů; jsou-li rodiče různé národnosti, podle národnosti toho z nich, kdo se o ně stará; jsou-li to však oba nebo není-li to žádný z nich a ve sporných případech vůbec, podle národnosti matky. U každé aspoň 14leté a přičetné osoby dlužno zapsati onu národnost, k níž se osoba ta sama svobodně přihlásí.

Sčítací komisař smí měniti údaj o národnosti jen tehdy, když jest zřejmý nesprávný, nebo když jsou zapsány národnosti dvě neb více. V tomto případě provede změnu se souhlasem osoby, o níž jde; ta pak potvrdí souhlas svým podpisem ve sloupci „poznámka“ na archu. Nesouhlasí-li strana, předloží sčítací komisař věc k rozhodnutí nadřízenému úřadu politickému, který vyslechne dotčenou osobu a rozhodne do 14 dní.

Vykonávání nátlaku a jakékoli působení k tomu, aby se nepravdivě udala národnost, bude považováno za přitěžující okolnost při výměře trestu podle § 4. zákona o sčítání lidu ze dne 8. dubna 1920, č. 256 Sb. z. a n. (srovnej Poučení 1).

§ 9.

Ke sloupci 12: Zde se запиše, ke kterému náboženskému vyznání nebo ke které náboženské společnosti zapsaná osoba náleží nebo zda jest bez vyznání. U katolíků jest zvláště udati, jsou-li katolíci římský, řecký nebo armenický; u evangelíků, jsou-li příslušníky církve československé-evangelické (dříve evang. augsb. vyznání nebo helvetského vyznání české národnosti) nebo církve evangelické augsburgského nebo helvetského (reform.) vyznání nebo jiného evangelického vyznání (na př. ochranovský, baptistický, svobodní reformovaní atd.). Podobným způsobem zapisují se příslušníci jiných církví, na př. československé, starokatolické atd. Za osoby bez vyznání se pokládají jen ty, které nejsou členy žádné církve nebo náboženské společnosti.

§ 10.

Ke sloupci 13: U osob, které umějí čísti a psát (také u slepých), se zapisuje „čísti a psát“, u osob, které umějí sice čísti, nikoli však psát, poznamená se „jen čísti“; u osob, které neumějí ani čísti ani psát, a u dětí mladších 6 let udává se vodorovná čára.

§ 11.

Ve sloupci 14. se zapisuje u každé sčítané osoby ten druh povolání, na němž se zakládá její životní postavení anebo z něhož pochází její výdělek neb důchod buď úplně nebo z největší části.

Způsob osobní činnosti nebo zaměstnání musí býti přesně vyznačen, na př. zemědělství, lesnictví, zahradnictví, chov dobytka, rybářství, obuvnictví, předání bavlny, dobývání uhlí, rašeliny, železných rud a pod., obchod železem, obchod střížným zbožím, kočovný obchod, povoznictví, konfekce oděvů, bankovnictví, pojišťování, železniční služba, státní (zemská a obecní) služba, advokacie, lékařství, notářství, sochařství a pod.

Osobní zaměstnání nesmí býti zaměňováno se závodem neb ústavem, v němž jest dotyčná osoba zaměstnána; proto na př. čalouník v železárně se označí jako čalouník, bednář nebo kočí v pivovaru jako bednář nebo kočí (nikoli jako pivovarský dělník), truhlář ve strojárně jako truhlář (nikoli jako strojnický dělník) atd.

Všeobecné názvy jako dělník, disponent, kupec, nádeník, továrník, úředník atd. nebo pouhé tituly jako doktor, inženýr a pod. jsou nepřipustny.

U toho, kdo jest v době sčítání přechodně nezaměstnán, ať jest příčina toho jakákoliv (na př. nedostatek práce, výluka, onemocnění, uvěznění atd.), udá se jeho dřívější zaměstnání.

Osoby bez vlastní výdělkové činnosti udají, z čeho žijí, na př. majitel domu, rentier, pensista, výměnkář, chovanec chudobince atd.

§ 12.

Ve sloupci 15. budiž vyznačeno, jaké postavení dotyčná osoba ve svém povolání zaujímá, zdali jest samostatná (vlastník nebo majitel domu, závodu a pod.), nebo je-li v poměru pracovním, služebním, nájemním, úředním a pod.

O tom, kdo jest zaměstnán v zemědělství nebo lesnictví, budiž udáno, je-li samostatným rolníkem neb nájemcem anebo je-li správcem, zemědělským neb lesnickým úředníkem (a jakým?), aneb hajným, šafářem, dojičem, krmičem, čeledínem, služkou, poklasným, pasákem, nádeníkem, dělníkem a pod.

U toho, kdo jest zaměstnán v průmyslu, obchodu neb dopravě, buď udáno, je-li na př. majitelem živnosti neb závodu, kočovným živnostníkem, podomním obchodníkem či ředitelem, úředníkem (a jakým, zda technickým či administrativním), prokuristou, dirigentem, disponentem, dílovedoucím, obchodním pomocníkem, továrním dělníkem neb domácíkem, t. j. v bytě pracujícím dělníkem, prodávčem, tovaryšem, sluhou, učedníkem, nádeníkem atd.

Veřejní úředníci a osoby vojenské udají svoji služební hodnost.

U toho, kdo jest včas sčítání přechodně nezaměstnán, udá se jeho dřívější postavení v povolání.

U členů rodiny, jejichž hlavní zaměstnání záleží v tom, že podporují přednostu rodiny v jeho povolání, udá se postavení v povolání tímž způsobem, jako u osob do rodiny nenáležících (tedy na př. učedník, tovaryš, dělník atd.). Není-li žádné jiné přesné označení možné, zapisuje se v tom případě, že berou mzdu, „pomáhá za mzdu“, a v případě, že neberou mzdu, zapisuje se „pomáhá“. Vedení domácnosti nepokládá se za pomoc v povolání, nýbrž budiž vyznačeno slovy „vede domácnost“. U osob starších 14 let, u nichž nelze označiti povolání a postavení v povolání ve smyslu hořejšího poučení, jest udati, zdali a čím se zaměstnávají (na př. středoškolský žák, výpomoc dcery při vedení domácnosti a pod.).

U dětí mladších 14 let, nemají-li zaměstnání, vepíše se do sloupce 14. a 15. nula.

§ 13.

Ve sloupci 16. se zapisuje přesně závod, podnik, ústav, úřad atd., v němž sčítaná osoba jest činná, jakož i druh a firma toho závodu, podniku atd. (na př. barvírna x. y. ve Frenštátě p. R.; přádelna bavlny x. y. v Náchodě; Pensijní ústav pro soukromé úředníky v Praze; advokátní kancelář Dra S. v Praze atd.).

§ 14.

Ke sloupcům 17—19: Sloupec 17.—19. slouží k tomu, aby zjištěny změny v povolání za války a po ní.

U všech osob, které měly 16. července 1914 nějaké výdělečné povolání, poznamená se ve sloupci 17. „ano“, sloupec 18. a 19. vyplní se podle týchž zásad jako sloupec 14. a 15.

U osob, které 16. července 1914 neměly žádného výdělečného povolání, se napíše ve sloupci 17. „ne“ a sloupec 18. a 19. se vyplní nulou.